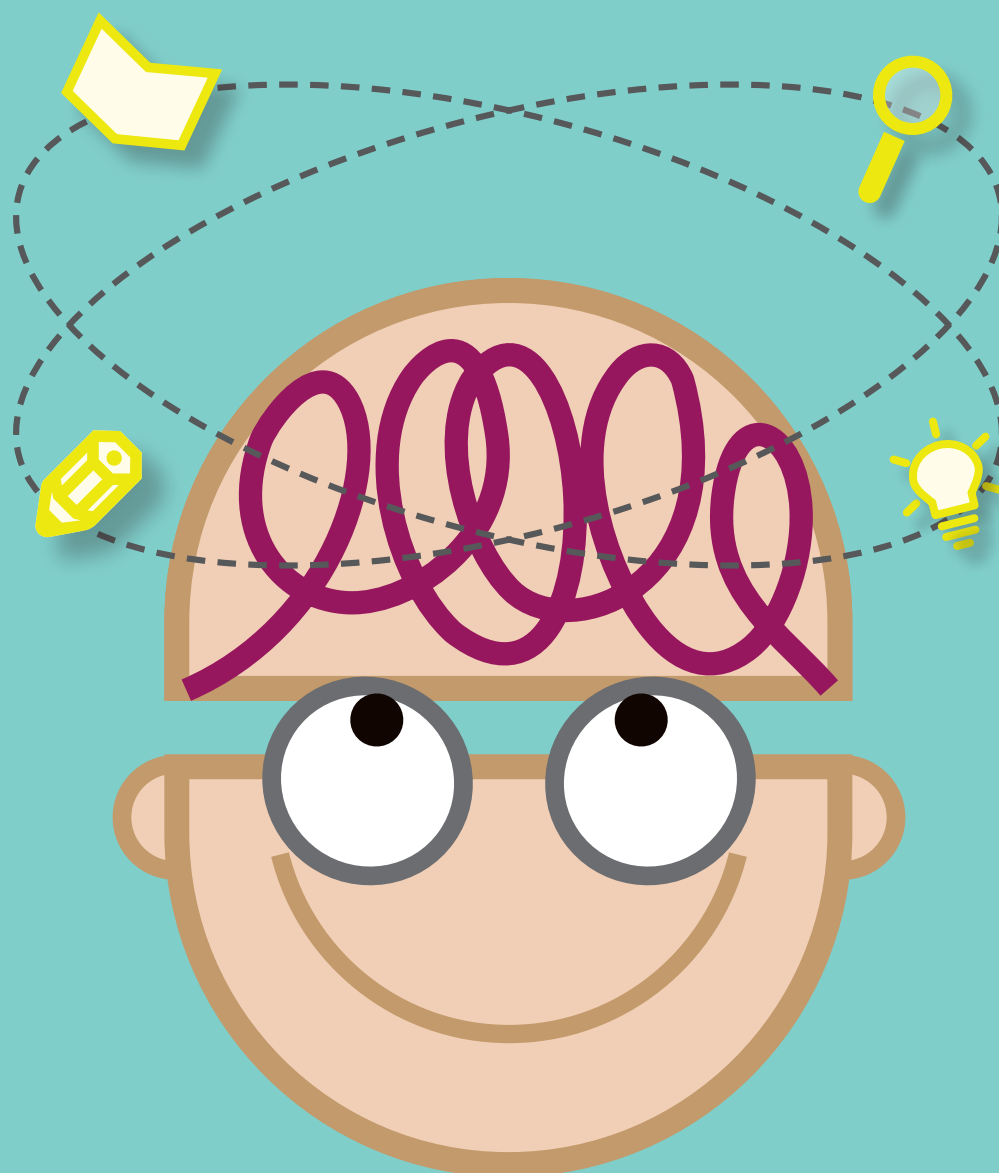

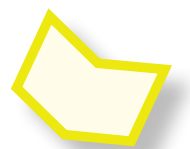
Lena Bülow-Olsen, Susanne Kjær Harms, Vibeke Skaarup,
Trine Gedde-Dahl og Anne Kristine Øgreid

Tid til at skrive ^A

Lena Bülow-Olsen, Susanne Kjær Harms, Vibeke Skaarup,
Trine Gedde-Dahl og Anne Kristine Øgreid

Tid til at skrive

Tid til at skrive A, Elevbog/Web

Lena Bülow-Olsen, Susanne Kjær Harms og Vibeke Skaarup

© 2017 Alinea, København – et forlag under Lindhardt og Ringhof Forlag A/S, et selskab i Egmont

Videreudviklet af Lena Bülow-Olsen, Susanne Kjær Harms og Vibeke Skaarup efter forlæg af *Skriving pågår A* af Trine Gedde-Dahl og Anne Kristine Øgreid
© 2013 GAN Aschehoug, Oslo

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden gengivelse af denne bog er kun tilladt efter Copy-Dans regler.

Forlagsredaktion: Maria Lukowski

Grafisk tilrettelægning: Jytte West/Westdesign

Trykkeri: Livonia Print

1. udgave, 1. oplag 2017

ISBN 978-87-23-51481-3

Når du køber denne bog, har du adgang skriverammer og evt. andre ressourcer på bogens hjemmeside: tidtilatskrive.alinea.dk.

Du får adgang med UNI-login til skole- og institutionsbrug.

Har du ikke et UNI-login, kan du rekvirere et login ved at henvende dig til forlaget. Hvis bogen lånes fra fx CFU, kan du rette henvendelse til forlaget for at få et login til en afgrænset periode.

www.alinea.dk

Sådan skal du arbejde i <i>Tid til at skrive</i>	s. 4
Fem skrivemåder	s. 6
En personlig beretning: <i>Et virkelig sjovt fodboldstævne</i>	s. 8
En fabel: <i>Myggen og løven</i>	s. 12
Et interview: <i>Skal eleverne have lov til at bestemme ...?</i>	s. 16
En instruktion: <i>Sådan bygger du en faldskærm</i>	s. 20
En fagtekst om et dyr: <i>Ulven</i>	s. 24
Et feriebreve: <i>En hilsen fra Kreta</i>	s. 30
En beskrivelse: <i>Mine to favoritter</i>	s. 34
En reklame: <i>Kom helt tæt på fuglene</i>	s. 38
Et stedsagn: <i>Tissø</i>	s. 42
Et portræt af et idol: <i>Usain Bolt</i>	s. 46
En anmeldelse: <i>Drageherren</i>	s. 52
Vejledning til læreren	s. 56

ORD AT TALE OM

- søpindsvin
- paragliding
- Knossos

Sådan skal du arbejde i Tid til at skrive A

I denne bog lærer I at skrive på forskellige måder, og I bliver opmærksomme på, hvordan I selv kan skrive gode tekster.

I skemaet kan I se, hvordan I kommer til at arbejde med bogen:

Hver gang I arbejder med en tekst, skal I gøre det samme. I skal læse – studere – få ideer – skrive.

I skal arbejde sådan, fordi det er vigtigt at tænke sig om og lave et godt forarbejde, før man skriver til

<h3>Læse</h3> 	<h3>Studere</h3>
<p>Læs og tænk</p> <p>Alle kapitler begynder med en tekst, som I skal læse og tale om, før I selv skriver.</p> <p>Teksten, som I møder her, er en modeltekst, som I skal efterligne, når I selv skal skrive.</p> <p>I læser teksten fælles i klassen, og taler om, hvad den handler om.</p> <p>Nederst på siden står der nogle ord, som det er vigtigt at kende for at forstå, hvad teksten handler om. Det kan være ord fra den tekst, som I læser. Men det kan også være ord om den genre, som teksten tilhører.</p>	<p>Vær læsedetektiv, studer teksten og tal sammen</p> <p>Når I selv skal skrive, skal I skrive tekster, der næsten er magen til modelteksten. I skal derfor studere teksten nøje, og I skal tale om det, I opdager.</p> <p>Det kan fx være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At blive opmærksom på, hvordan teksten er bygget op i forskellige afsnit. • Hvor i teksten man kan finde bestemte oplysninger. • Hvad afsenderen vil med teksten. Skal teksten overbevise nogen om noget, berette om noget der er sket eller beskrive noget? <p>Tal om sproget</p> <p>I skal også undersøge, hvad der er særligt ved sproget, fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er der brugt mange positive eller negative ord? • Er der brugt mange fagord? • Hvillken tid står verberne i?

andre. Og så skal I bruge hinanden undervejs. I skal tale sammen om, hvad teksterne handler om, om jeres ideer, og I skal give hinanden feedback. For på den måde bliver jeres tekster bedre.

Jeres arbejdsproces er altså opdelt i fire faser. I de tre første faser skal I forberede jer, dvs. læse, forstå og få ideer til jeres tekster.

I fase fire skal I selv skrive. I får hjælp til, hvordan I kan skrive, og hvordan I selv sammen med jeres kammerater kan gøre jeres tekster bedre.

Få ideer

Studer skriverammen, og få ideer

Her skal I beslutte, hvad jeres tekst skal handle om.

I skal fx:

- Få ideer og vælge, hvad I vil skrive om.
- Bestemme hvem I vil skrive til og hvorfor.
- Finde ud af, hvad I ved om jeres emne i forvejen.
- Læse om det, I skal skrive om, og tage notater, fx i et tankekort.
- Fortælle om jeres ide til jeres makker og sammen vurdere, hvordan den kan passe ind i skriverammen.

Skrive

Skriv et udkast

Når I skal skrive jeres egen tekst, skal I skrive et udkast i skriverammen. Skriverammen gør det tydeligt, hvad I skal have med i de forskellige afsnit, og hjælper jer med at få overblik over tekstens opbygning.

Få feedback

Når I er færdige, laver I højt-læsningsprøven med jeres makker. Lad ham eller hende svare på spørgsmålene:

- Har I det med, som I har lært af modelteksten?
- Hvad i teksten er svært at forstå?
- Er der noget i teksten, der skal stå mere eller mindre om?

Skriv færdig

Nu skal teksten skrives færdig. Brug de gode råd og ideer fra jeres makker, og prøv at forbedre teksten.

Tjek teksten

Til sidst tjekker I teksten for fejl. Undersøg om:

- Teksten har afsnit, og om de er rigtig placeret.
- Der er sat punktum, og om der er stort bogstav de rigtige steder.
- Alle ord er stavet rigtigt.

Fem skrivemåder

At argumentere

I argumenterende tekster skriver du din egen mening, fordi du vil overbevise andre om noget. Du fortæller også, hvorfor du mener, som du gør. Dvs. at du begrundet din mening.

At informere

Informerende tekster giver vigtig viden om et emne. Informerende tekster handler om virkeligheden og ikke om tanker, følelser og fantasi. Der er tit overskrifter til de forskellige afsnit, og der er illustrationer.

I bogen skal du øve dig på at skrive på fem forskellige måder. På opslaget kan du se eksempler på den type tekster, som du selv skal skrive.

I eksemplerne skal du lægge mærke til, at alle teksterne handler om det samme emne – nemlig om Pompeji. Men læg også mærke til, at de er skrevet på forskellige måder. Det er, fordi afsenderen vil noget forskelligt med teksterne. Og når man vil noget bestemt med en tekst, så betyder det noget for måden, man bygger teksten op på, og hvilken slags ord man bruger. Det er det, som du skal øve dig på i kapitlerne.

Om Pompeji

Hvad er Pompeji?

Pompeji var en romersk by, der lå ved vulkanen Vesuv i Italien. I år 79 havde Vesuv et meget stort vulkanudbrud. Hele byen og mange mennesker blev begravet i aske og jord. Da man udgravede Pompeji, fandt man ud af, at asken havde lagt sig som cementkapsler rundt om dyr og mennesker. De var stivnet lige præcis som de stod, lå eller sad, da den varme aske væltede ned over dem. Derfor har man kunne lave gipsformer af dem.

Nu er næsten hele byen udgravet, og man kan besøge byen og gå omkring i gaderne.

Hvor ligger Pompeji?

Pompeji ligger 23 km sydøst for byen Napoli.

Pas på Pompeji

Pompeji er ved at blive ødelagt, fordi byen ikke er blevet vedligeholdt i flere år. Selv om Italiens økonomi er meget dårlig for tiden, bør man bruge penge på at vedligeholde byen.

For det første står Pompeji på Unescos verdensarvsliste. Det betyder, at Italien har pligt til at passe på denne unikke by.

Pompeji er for det andet en by, som turisterne gerne vil besøge.

Og for det tredje fortæller gamle bygninger og spor efter mennesker os om, hvordan folk levede før i tiden. Vi får at vide, hvad de lavede, og hvilke redskaber og materialer de brugte. Det er en del af vores kulturarv.

Det er tre gode argumenter for, at Italien skal passe på vulkanbyen Pompeji.

At fortælle

Fortællinger kan være eventyr, fabler eller sagn, som du selv har digtet. I fortællinger bruger man sin fantasi. Fortællinger har en begyndelse, en handling og en slutning.

At berette

I en personlig beretning fortæller du om noget, du selv har oplevet i virkeligheden. Det gør du fx i en dagbog, på et postkort eller en blog.

At instruere

I en instruerende tekst fortæller du læseren, hvad han eller hun skal gøre i en bestemt rækkefølge. Det kan være en opskrift eller en brugsanvisning.

1. juli 2016 Besøg Pompeji

I dag tog hele familien til et utroligt spændende sted, som hedder Pompeji. Det var ligesom at rejse tilbage til fortiden med en tidsmaskine, tilbage til romertiden.

Først så vi, hvordan de har gravet byen frem fra lavaasken, og gader og huse er godt bevaret. Vi kunne se, hvor romerne spiste, og se hvilke spil børnene spillede. Jeg forestillede mig, hvordan det var at sidde der og spille spil. Og hvordan det var på amfiteatret, hvor gladiatorerne kæmpede for livet, enten mod hinanden eller mod vilde dyr.

Tænk, at det var underholdning for børn og voksne.

Vulkanudbruddet i Pompeji

Cato så pludselig en underlig sky på himlen. Den lignede et luftbillede af et pinjetræ med en høj stamme og grene, der bredte sig ud til siderne. Først var den hvid og så sort, fordi den førte jord og aske med sig op. Da Cato så skyen, sejlede han ud i sin båd for at se, hvad der skete. Han hørte folk, som råbte om hjælp fra land, men han kunne ikke komme i land, for i havet lå aske og lava. Han blev skrækslagen og sejlede længere mod syd, hvor han kom i land hos en ven. Men da han vågnede næste morgen, rystede hele huset, og døren var lukket af et lag aske, som var faldet ned i løbet af natten.

Cato blev syg og døde af røgforgiftning.

Hvordan kommer man til Pompeji

1. Tag flyet fra Københavns lufthavn til Rom.
2. Tag toget til Napoli, når du ankommer til Rom.
3. Tag toget videre til Pompeji fra Napoli.
4. Book online en guidet tur i Pompeji, og undgå kø.
  - a. Besøg Pompeji, og lær om livet i en romersk by.
  - b. Gå i gaderne, og følg de tidligere beboeres fodspor.
  - c. Tag en vandretur til toppen af Vesuv, og nyd den fantastiske udsigt.
  - d. Kig ned i Vesuvs krater, og se dampen komme op fra dybet.
  - e. Se gipsafstøbningerne af de mennesker, der døde da Vesuv gik i udbrud i år 79.
  - f. Spis en ægte napolitansk pizza.

Målet er, at du kan skrive en personlig beretning, hvor du fortæller om en oplevelse, der både var dårlig og god. Det skal være noget, du har oplevet i virkeligheden.

Tænk over ...

Hvad er et stævne?

Har I været til sportsstævner? Hvilke?

Hvordan var jeres oplevelse? Var det sjovt? Spændende? Uretfærdigt?

Læs og tænk

Et virkelig sjovt fodboldstævne

I påsken var jeg til Albertslund Cup. Jeg spiller på KGs juniorhold, og jeg er målmand.

I den første kamp så dommeren ikke, at en modspiller sparkede bolden ud af mine hænder og lige ind i målet. Dommeren dømte mål, og det skete faktisk to gange, så vi tabte. Vores holdleder klagede selvfølgelig over det, selv om det kostede 500 kroner at klage. Men vi fik desværre ikke medhold i klagen, og vi fik heller ikke de 500 kroner tilbage. Det havde vi fået, hvis de havde givet os ret. Der var ikke noget at gøre ved det, selv om vi synes, det var uretfærdigt.

Men bortset fra det, var det rigtig sjovt. Vi spillede nogle spændende kampe og vandt to. Jeg havde mange gode redninger og tog et par straffespark. Det er jeg stolt over. Vi var virkelig mange spillere, og vi havde det superhyggeligt. Jeg fik flere nye venner, som jeg nu skriver med på nettet.

Det var bare vildt sjovt at være med til stævnet, selv om det med dommeren var lidt surt. Vi skal helt sikkert med igen næste år.

Fodboldspilleren

ORD AT TALE OM

- stævne
- cup
- holdleder
- få medhold
- hændelse

Fortæl hinanden, hvad teksten handler om.

Vær læsedetektiv, studer teksten og tal sammen

1. Bliv opmærksom på, hvordan teksten er bygget op med indledning, hændelser og en afsluttende kommentar.

2. Hvem er afsenderen – altså hvem fortæller om sin oplevelse? Hvor står det? Prøv at finde det i teksten.

3. Hvor foregår oplevelsen? Hvor står det?

4. Fortælleren er en jeg-fortæller. Hvad synes jeg-fortælleren var en god oplevelse? Hvor står det? Find et eksempel i teksten.

5. Hvad synes jeg-fortælleren var en dårlig oplevelse? Hvor står det? Prøv at finde eksempler.

6. Hvad fortælles i den afsluttende kommentar?

7. Hvorfor skriver afsenderen teksten? Og hvem skriver han mon til?

Har I haft en oplevelse, der både var positiv og negativ? Fortæl i klassen.

Overskrift

Indledning:
En præsentation af hvem, det handler om, og hvor det foregår

Hændelse 1:
En dårlig oplevelse

Hændelse 2:
En god oplevelse

En afsluttende kommentar

Tal om sproget

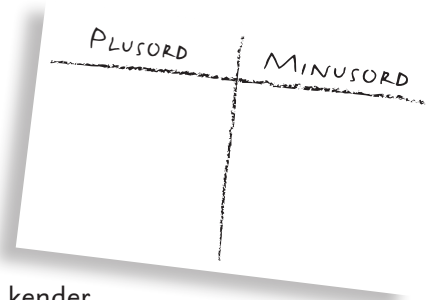
1. Hvilke ord i teksten viser, at det er en dårlig hændelse?

2. Hvilke ord i teksten viser, at det er en god hændelse?

3. Plusord og minusord:
Lav sammen en liste med de positive og negative ord, I kender.

4. Hvad betyder det for læseren, om det positive fortælles først, eller det negative fortælles først?

5. Læg mærke til, at verberne er skrevet i datid, fx *klagede*, *tabte*. Hvorfor mon det? Find selv flere eksempler.

Skriveordre

Du skal skrive en personlig beretning med fire afsnit, hvor du både fortæller noget positivt og noget negativt, du har oplevet.

Du skal bygge din beretning op på samme måde som modelteksten. Som hjælp til det skal du bruge skriverammen.

Til sidst skal du læse din beretning højt for dine kammerater, eller lægge den på klassens blog og lade de andre læse den.

Studer skriverammen, og få ideer

1. Kig igen på modelteksten i skriverammen, og repeter tekstens forskellige dele.

Skriveramme til at berette – En personlig beretning	
Titel	Et virkelig sjovt fodboldstævne
Indledning En præsentation af hvem, der fortæller, og hvor det foregår, fx I påsken var jeg til Albertslund Cup. Jeg er målmand...	I påsken var jeg til Albertslund Cup. Jeg spiller på KGs juniorhold, og jeg er målmand.
En dårlig oplevelse Brug negative ord (minusord), fx det var uretfærdigt	I den første kamp så dommeren ikke, at en modspiller sparkede bolden ud af mine hænder og lige ind i målet. Dommeren dømte mål, og det skete faktisk to gange, så vi tabte. Vores holdleder klagede selvfølgelig over det, selv om det kostede 500 kroner at klage. Men vi fik desværre ikke medhold i klagen, og vi fik heller ikke de 500 kroner tilbage. Det havde vi fået, hvis de havde givet os ret. Der var ikke noget at gøre ved det, selv om vi synes, det var uretfærdigt.
En god oplevelse Brug positive ord (plusord), fx rigtigt sjovt, gode redninger, det er jeg stolt over osv.	Men bortset fra det, var det rigtig sjovt. Vi spillede nogle spændende kampe og vandt to. Jeg havde mange gode redninger, og tog et par straffespark. Det er jeg stolt over. Der var en masse søde drenge, og vi havde det super hyggeligt. Jeg fik mange nye venner, som jeg nu skriver med på nettet. Det er fedt.
En afsluttende kommentar Skriv, hvad du synes om oplevelsen nu, fx Det var vildt sjovt at være med... Vi skal helt sikkert med næste år...	Det var bare smadder sjovt at være med til stævnet, selv om det med dommeren var lidt surt. Vi skal i hvert fald være med igen næste år.

Overskrift

Indledning:
En præsentation af hvem, det handler om, og hvor det foregår

Hændelse 1:
En dårlig oplevelse

Hændelse 2:
En god oplevelse

En afsluttende kommentar

IDE BANK

Din beretning kan handle om:

- En tur med klassen
- Da det regnede på teltturen
- Et frikvarter
- Da du slog hul på dine nye bukser
- En tur i svømmehallen
- Et sportsstævne
- Da du fik sok.

2. Hvad skal din beretning handle om? Tænk over nogle af dine oplevelser, hvor der både er sket noget godt og noget dårligt. Bestem dig for, hvilken oplevelse du vil skrive om.

3. Beslut dig for, om du først vil skrive om det positive eller det negative.

4. Fortæl din makker om dine oplevelser. Hjælp hinanden med flere ideer. Se på skriverammen. Kan du se din beretning passe ind i skriverammens fire afsnit?

HUSK

- At en personlig beretning har en jeg-fortæller.
- At en personlig beretning fortæller om noget, der er foregået i virkeligheden.
- At en personlig beretning skrives i datid.

Skriv et udkast

Brug skriverammen, og skriv de fire afsnit.

1. Indledning: Skriv hvor det foregik, og hvem der var med.
2. Den dårlige hændelse: Forklar, hvad der skete.
Hvad tænkte du, og hvad følte du?
Hvilke ord kan du bruge til at beskrive hændelsen?
3. Den gode hændelse: Skriv, hvad der skete bagefter, og hvordan det var.
Brug ord, der viser, at du synes, at det var en god hændelse.
4. Afslutning: Fortæl, hvad du tænker om oplevelsen nu.
5. Find på en titel, der passer til din beretning.

ORD DU KAN BRUGE

i ferien · senere · bagefter ·
rigtig sjovt · spændende ·
super dejligt · sidste forår ·
i 2.klasse · ærgerligt ·
kedeligt

Få feedback

Læs din beretning højt for en makker og få gode råd, mens I sammen kigger i din tekst.

- Er der fire afsnit?
- Er der positive og negative oplevelser? Hvilke?
- Er der en indledning og en afsluttende kommentar?
- Er der brugt negative og positive ord? Find et eksempel i teksten.
- Er der en jeg-fortæller?
- Er beretningen skrevet i datid? Tal om, hvor det findes i teksten.
- Er der noget, der lyder forkert og skal forbedres?
- Er der noget, der er svært at forstå?

Skriv færdig

Skriv din beretning færdig. Brug den feedback, du har fået, til at forbedre den.

TJEK

- Har du sat punktum?
- Har du husket at begynde med stort bogstav?
- Er ordene stavet rigtigt?

Skriveramme til at berette **En personlig beretning**

Titel	
Indledning En præsentation af hvem, der fortæller, og hvor det foregår, fx <i>I påsken var jeg til Albertslund Cup. Jeg er målmand ...</i>	
Hændelse 1 En dårlig oplevelse Brug negative ord (minusord), fx <i>det var uretfærdigt...</i>	
Hændelse 2 En god oplevelse Brug positive ord (plusord), fx <i>rigtigt sjovt, gode redninger, det er jeg stolt over osv.</i>	
En afsluttende kommentar Skriv, hvad du synes om oplevelsen nu, fx <i>Det var vildt sjovt at være med...</i> <i>Vi skal helt sikker med næste år...</i>	